

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG

BUREAU & REDACTIE: DRUKKERIJ COLLÉE, REGULIENWAL (Stoenderpoort) — TONGEREN — Posthek No 84855. — Telefoon 12.

AANKONDIGINGEN.

Prijs per regel . . . . . fr. 1,00
Tusschen Allerlei en Provincie-
nieuws, volgens overeenkomst
KLEINE AANKONDIGINGEN:
Van 1 tot 4 regels . . . . . fr. 3,80
Elke regel meer . . . . . fr. 0,75

Aan de Zee gebouwd.

Deze week is het Postbestuur begonnen met te huren de kweekingen van te bieden, voor de heren en dames die in de winter van 1906.

De schoen als zinnebeeld

BIJ HET EVANGELIE VAN DEN DERDEN ZONDAG VAN DEN ADVENT (5 Dec).

Evangelie van den Zondag spreekt van de Joden, die priester en levieten zonden naar Sint Jan, om te weten of hij de Messias was, of wat hij was. En hij antwoordde: « Ik ben de stem van iemand, die roept in de wildernis: Maak recht den weg des Heeren. Midden onder ulieden staat Hij, dien gij niet kent, wiens schoenriem ik niet heb getild om te raken ».

De Oostersche schoenen zouden wij slecht heeten, daar zij niet te haren uit een lederen houten bezem of pijpen zoek met riem en een zwaarte te maken.

geseheid beervan, zij en hebben immers geen heerschappij meer, de heidenen begroef men geseheid. Dit zijn de grondwettelijke en oudheden, die men dient te weten en in het oog te houden, want er is erop aankomt te beslissen of Onze Lieve Vrouw, bij voorbeta, de meest roos van de koningin van Hemel en aarde moet geseheid of ongescheid verbeelden staan. (2)

Maar die tweede betekenis van den schoen, die in de priesterwijding voorkomt, en die van Sint Gregorius Paus beschreven staat, zou ons geheel en gansch buiten 't Evangelie leiden.

Heden spoelt men op het oegal in de kerk, en er staan bloemen op het altaar: 't is immers, gelijk laetars in de Vasten, een dag van blijdschap, gelukkig den tijd van bereidmakende bevoorradigheid. De mis en de opstal beginnen met de woorden van den apostel: « Verheug u in den Heer altijd, nogmaals gezegd: verheugt u! » (1) GUIDO GEZELLE.

Sinte Lucia 13 December.

IS DIT SPREEKWOORD NIET OF NIET?

Het spreekwoord zegt: Sinte Lucia, 't kortste van de tij. En dat, of het nu de kortste dag van het jaar is, of het op 21 November (winterzonnewendstid) is. Een Fransch spreekwoord zegt: « Le jour de Sinte Lucia, les jours reeds een vloersprong leuen. A la Solite/Laue. Les jours passent au sant d'une page. Maar 't is niet wat te spitten, en te zepen dat men in 't Vlaamsch zoowel als in 't Fransch onzelijk heeft. Dat geheest overigen: nu vooral in België waar men vooral niet kelm kon rekenen als de trekwaer te spreke komt. Nochtans dikwijls moet men den raad behalven: Ongeacht, 't is mischien anders dan ge dunkt: Wie kan twielen op zijn eentien, is er die ware naar de ongeschied. Zo is het ook weer met hoogenstand en sprekevoord: Het was juist en het was juist, het ontstond. De huidige onzichtheid is zelfs dan bewijs van hoogen onverschuld van het sprekevoord, dat niet juist is de zottende omw oeklmt. Het werd veel vroeder gebruikt dan dit strack waar Vlaamsch of Fransch gesproken wordt, namelijk men vindt het woe in Duitsland, in Engeland in Italei (1), maar telkens een weinig anders uitdrukt. Het zou wel wonder zijn, dat het sprakewoord dat op een positief, astronomisch feit wijst, dat door zooveel volkeren gebruikt wordt, niet juist zou geweest zijn, ten het ontstond.

De kalender. Werkelijk was het toen juist. Om dit aan te tonen moeten we even stilblijven bij de geschiedenis van de kalender. Rond het einde der 16e eeuw volgde men nog steeds dien kalender van Julius Caesar, zoals deze hem in het jaar 46 voor onze tijdsrekening ruggelid, namelijk 12 maanden van 30 of 31 dagen, ingegrepen Februari met 28 of 29 dagen. Deze maand Februari had, sinds den tijd van den grooten veroveraar, gevegeld alle vier jaren, een schrikkel- of sprongjaar (2) met 29 dagen. Dit was te veel om gelijk met het echte zonnejaar te blijven. (3) De hervorming werd door Paus Gregorius XIII in 1581 doorgevoerd. Men was toen tien dagen voor op de zon: deze moesten verdwijnen, en voortaan zoude er, van de vier opvolgende eeuwiaren, slechts één schrikkeljaar zijn, namelijk dat een

door vier deelbaar eeuwental heeft: dus die schrikkeljaren (Feb. 29 dagen) komen 1600, 2000, enz.; als gewone jaren (Feb. met 28 dagen) 1700, 1800, 1900, enz.

Toespraak en gevolg. Voor de toespiking van de hervorming van Paus Gregorius liet men tien dagen van het jaar 1581 vallen, zodat het slechts 355 dagen telde, en de 23 December van dit jaar en volgend jaar stond dus gelijk met 13 December van vroeger. Dit nensvolgde was de 13 December van 1581 ineens de 23 December van voorheen geworden. In andere woorden ten opzichte van den stand der zon bevond men zich, vóór het jaar 1581, op 13 December, zoover als na dit jaar op 23 December. Op het feest van Sinte Lucia (13 December) 1580 was de zon reeds met twee dagen, — of een vloersprong — aan den kortstn dag voorbij, en hadden de dagen werkelijk aangevangen te loegen. Maar van 1581 af bevond zich 13 December, met tien dagen (en thans met 12 dagen), te vroeg te ghenover den kortsten dag van het jaar. Om het spreekwoord van « Sinte Lucia, 't kortste van de tij » zijn juistheid te behouden had men het feest in 1581 op 23 December moeten stellen dan nu reeds op 25 December! (4) Men heeft dat met goden en men had gelijk: Het onderzoek van het geyen spreekwoord doet ons nadenken, verheft onze blikken naar hetgeen aan het haalge-welf geschiedt.

Wie was die H. Lucia?

De vraag rijst wel: Wie was die H. Lucia die zoo verrijde in een spreekwoord vooruit te treden. Zou het wel de geschiedenis niet over haar te vertellen. Inderdaad zoals door H. Leclercq schrijft: « De akten omtrent het leven van Sinte Lucia zijn voor de geschiedenis bijna waardeeloos. Over de personen van Sinte Lucia zal men te weten besluiten veel in 't duister te laten. Maar de ongeschiedkundigen toch moeten twee memoranda omtrent den vloedenden eeredienst der heilige bijbrengen. »

Wat het leven der heilige aangaat zal men zich thans nog moeten bepalen tot hetgeen in Tillmont in 1700 schreef: Sinte Lucia, een der beroemdste heiligen die Sicilië gekend heeft, bekoorde haar magelon met den marteldood in de stad Syracuse, destijds hoofdstad van Sicilië. Het is de Latijnsche kerk vereert haar op den 13 December, dat woe sprak zij voorkent in 't Martyrologium van Bida, van Usuard, Vendricot, enz. De Grieken vereeren haar ook op dezelfde dag, terzelfdertijd als eenige andere martelaren. Ter Kome vindt men in verschillende kerken van Sinte Lucia toegewijd, maar men weet niet of het aan die van Syracuse is of aan die welke men op 16 December vereert, en die men denkt te Rome zelf den marteldood geleden te hebben. Men meent niettemin dat het de magelon van Syracuse is die door de H. Kerk in den Canon van de Mis werd opgenomen. (5) Hierin kan wel niet twielen worden in de mensche bijbichographie over heilheiligen vore lichte (6). Het feit waarom het geest, de aanwezigheid van den naam der H. Lucia in het gewone Misoffer, is van overgroot belang: Kort na de Constatie, na gestien te hebben voor de overledenen, vraagt de priester, voor zichzelf en voor het volk, de voorspraak van de H. Apostelen en Martelaren, en vermeldt er dan vijfden met naam waaronder zeven vrouwen, waaronder die H. Lucia. Dit strikkel sebel behoort te de veld, eeuwig op aerdtdit dom Cabrol (7) en is wel de schoonste eereitel van Sinte Lucia. Haar martel dood was overigen een ware triest afweerdheid. Immers om hare overblijven te heden en dat Christus getuise te spreke, overleden de veevolgers haar aan de pijnigingen van een hals van ontucht over te lueren. « Men moet waarlijk, schrijft Giendault, van den duivel bezeten zijn, om zulke afschuwelijke foltoring uit te denken. Elders spreken de watzeggers straffen uit tegen ontuchthuizen, en de Romeinsche keizers, pretoren, magistraten, dragers van een hooge beschaving, verlaagden niet tot het uitspreken van zulke brutaliteiten ten opzichte van christen vrouwen en meisjes, die geen andere fout bedraaven hadden dan te midden van verderf daugdzaam te blijven » (8).

Haar eeredienst in Limburg. Wanneer men de Basilië van Tongeren aan den epistelkant binnengaat, den ontmoet men in de derde zijkapel een altaar aan de H. Donatus, Lucia en Barbara toegewijd. Dit altaar is een gift van M en Mov, Collée-Vrindts van 1891. (10) Vroeger had de H. Lucia echter een afzonderlijk altaar aan de rechterzijde der kerk (evangeliekant), zie zijkapel, (11) waar thans het moderne altaar van S. Antonius van Padua staat.

Door de belhouwers wordt de H. Lucia gewoonlijk voorgesteld den hals met een zwaard doorstoken.

Op verschillende plaatsen van onze provincie komen nog kunstige beelden voor die wij men haar eerthrust te danken hebben. Op de tentoonstelling van Maaslandse Kunst te Luik in 1900 kwamen voor een overschoone beeld van de H. Lucia der 15e eeuw uit de hoofdkerk van Hasselt: een ander uit de kerk van Orthen (16e eeuw) en een derde uit de kerk van Neerpoort (18e eeuw). Men vindt ook het beeld der heilige te St. Truiden, te Helechten, te Lanwanz. Op beide laatste plaatsen gaf het aanblijven tot het ontstaan van een bedevaart, want ze wald aangevoeren tevens bloeyvoting (vroede loep), keelpijn, zieke oogen.

Verwijzing te Tongeren.

In zijn belangrijke studie over de Liturgische Boeken der O. L. V. Kerk van Tongeren, voor het Concilie van Troute heeft Ridder Paul de Corswaren ons een beeld gegeven van den eeredienst van de heilige vier eeuwen geleden. Wij zien daar dat de H. Lucia te Tongeren voorkent in de liturgie van alle heiligen (zie blz. 271), dat ze voorkent in het Martyrologium van Tongeren uit de 14e eeuw en in de proloog van de Basiliek uit dat tijdstip. (Zie p. 235, 246), enz.

In het onderzoek naar de oorzaken die vroegtijdig den eeredienst der H. Lucia naar onze strack brachten vermeldt de schrijver een den invloed der relikwieën (p. 257-259). Nu is het een feit dat het lichaam van Sinte Lucia in 972 dank aan keizer Otto I, door bisschop Diederik van Metz uit Italië naar zijn stad werd overgebracht, en Sigebert van Gembloux schreef in de 11e eeuw een sermon ten aere van gezagde heilige (12). Verschillende relikwieën werden rit gezegd schrijn genomen en aan andere kerken gegeven. Het was dus waarschijnlijk dat het kapittel van O. L. V. van Tongeren, daar het zich steeds bezield toonde om den schat der O. L. V. Kerk te vermeerderen, ook een relikwie van de H. Lucia bekwam. De inventaris van den schat in 1890 uit zeven meden, of zelfs twee die zich met andere relikwieën in de schrijnen bevonden (13). Maar een nieuwe guldalderde studie over den schat door J. Paquet in 1911 opgemerkt vermeldt ze niet meer. (14) Het geldt hier echter twee schrijnen die in de voornaamde eeuw gemerkt of hermaakt werden. De branden die de Basiliek van Tongeren herhaaldelijk getroffen deden schatten en ook zekere relikwieën voor ons verloren gaan. Het is nog wonder hoe men niet gelukt is zooveel te herhalen. Maar men mag niet nalaten deze les te herhalen: De branden blijven het groot gevaar voor de verzamelingen van boeken of kunstvoorwerpen.

G. S.

1) Duitsch: Lucia macht die langste Nacht. Engelsch: Lucy light. The shortest day and the longest night. Italicisch: Santa Lucia. In de noot p. 108-109. 2) Het woord schrikkeljaar komt van schrikkel en overvragen. In een schrikkeljaar schrikkel of springt men een dag over. 3) Het feest van Sinte Lucia valt op 13 December, zoals de kalender van Julius Caesar veronderstelt, doch slechts 355.212. Op vele eeuwen was het kleine breuksverschil slechts 11 minuten en 9 seconden per jaar bedraagt tot meer dan 10 dagen geworden. 4) Wij lezen in een boekje van Folklore dat Sinte Lucia vroeger op 23 December geveerd werd. Dit is niet juist, en dit zou ook niet te acoordeeren zijn met de hooger gezegde uitlegging. 5) Deze H. Lucia die te Rome omtrent dezelfde tijd begeert geveerd den marteldood onderging wordt op 't feest (Zie Act. S. S. Boll., Sept. V. pp. 286-292, enz. 6) Zie Ulysse Chevalier, Répertoire des Sources Historiques de la Liturgie, p. 207. 7) Dom Cabrol, Le Livre de la Prière Antique, p. 209. 8) Giendault, Opuscule de Liturgie, p. 307. 9) Paris, J. P. Migne, 1859. 10) Zie de Postrijder van 28 September 1905. 11) J. Paquet, Aperçu hist. de Tongres (BSSL., xxv, p. 189), — 1911. 12) Ch. Thys, L'Eglise de S. D. de Tongres (Annales, Acad. d'arch. de Belg., t. XXI) 8e. De plan, p. 2-27. 13) Sigebert monach van Gembloux (1030-1112), Sermo de S. Lucia (Zie Balau, Sources de l'Hist. de Lige au Moyen Age, p. 365). 14) Trésor de S. D. de Tongres, Collée, 1899. 15) Bull. S. S. L., t. XXII, p. 194, no. 60, 67, Tongres, 1911.

Opvoeding

PRACTISCHE LESSEN OVER OPVOEDING IN OUD SPREEKWOORDEN. De oude spreekwoorden wijzen ons op groote misstappen die in de moderne opvoeding worden begaan. Men zou daar een boek kunnen over schrijven doch wij bepalen ons tot enkele aanhalingen in verband met de eerste opvoeding.

De groestrijke ontwikkeling uit zich bij kinderen vanaf anderhalf, twee jaar steeds sterker. Met trots bestaen en de onderdeeren snellen vooruitgang, die echter ook in enkele opzichten wel eens kleine zorgjes met zich brengt. Inderdaad een oud spreekwoord leert: « Een kind verstandig voor de jaren. Dat ziet men dikwijls kwalijk van ».

kenmerken zich af en toe, die niet altijd de volle instemming hebben der ouders.

Veel kinderen hebben voorkent, voor- of tegenzin in bescheid te spijzen. Anderen moeten op alle menselijke wijs heilig gehouden worden en niet zooten woerlijk, worden besproken voor en alder het oten naar binden gaat of loepen telkens van tafel af. Al deze slechte gewoonten moeten met kracht worden toegestaan als de kinderen nog jong zijn. Zij mogen slechts dan met de ouders aan tafel zitten, indien zij zich inderdaad als grote kinderen weten te gedragen.

Extra gerechten moeten niet klaargemaakt worden. Als de kinderen ongeveer twee jaar zijn, moeten zij eten wat de pot scheeft. Met de grillen der kinderen in te velen kweekt men kinderen, die niets lusten en steeds kookkouden. Zij moeten ook stipt op tijd eten en niet zoo laat als het avondt, wil of om hun vaten eten in het middaguur, dan weer 's avonds krijgen.

In vele gezinnen, vooral met beerven kinderen, is het voor de ouders een gewel als het warme maal benuttigd wordt onder voortdurend geschreef. Kinderen waarvan van jongsaf in alles betogenen wordt, moeten al zij wat onder zijn, dat het zoo moet zijn. Op mensche wijze verwtittit u een oud spreekwoord: « Gof aan een kind 's het eerscht en aan den hond al bij kwispelstaart: Zoo zult ge ten kwaeld kind en een goelden hond hebben! »

En zeldts, die streng hand is roodig om de kinderen te doen antiveden wat de ouders goed en noodig vinden. Tusschen de maaltijden in moeten kinderen niet veel eten, het vermindert den eetlust. Hoegtens men hun een enkele bescheid of vrucht eet of wat worden, die vooraf geen ontgaringen. Het is even verhoord, de kinderen de « lokkers » nappen van het bord der ouders te geven. Maar kind krijgt zijn eigen portie en moet niet denken, dat het eten van vader of moeder anders of smakelijker is.

Bestijd geeft vooral te welen en de kinderen worden slecht wat de overzorgde moeders opgevoeld tot kleine tyronen, die en men aan alle grillen toegeeft.

Blijven moeders, die genodig bij het bed van hun kind blijven zitten, tot dat het slaapt, of die den zelf in slaap zagen, wat natuurlijk een buitengewoon slechte doenswijze is.

Slechts ing val van ziekte kan van enkele dingen worden afgeweken. Alse kinderen behoeven stipt op tijd te eten, te eten, moet er dat volge, as en zich aan hen moet speffieren. Ook dit is een kwestie van gewoonten, en als het kind begruip, dat het alleen in 't gaen slapen, zo 's al schreit het, zeldts een eene van naar moeder, in 't slap, dan zal het in die woe te henen ten. In dit opzichte het oude spreekwoord juist: « Sinte Lucia, kinderen maken zigende moeders ».

Donce moeders kinderen er tijt gevegen waken hun kinderen te bedaven. Het kind moet een vriendig, en natuurlijk worden opgevoed en een goede leerswijze volgen. Indien de moeders er toe misbeveiden om den zandeling reeds stipt aan tijd en orde te gewennen en dan komt dit de kinderen op lateren leeftijd slechts ten noede. Verwende of bedaven kinderen zijn, zichzelf en anderen tot last en kunnen zich tevens secht ten andere kinderen aanpassen als zij op school gaan.

Geduld en takt zullen noodig zijn om kinderen den juistten weg te wijzen. Men beuente ten sotte nog dit spreekwoord, dat te veel uit het oog verloren wordt: « Zie het kind te veel wordt gevleid. Wordt het tot veel kwaed verleid ».

NIET W MENDELWERK

Zaterdag staande ontligt ons menkelwerk « Een Dure Ede », hetwelk bij onze lezers zulk een groot bijval genoten heeft. In een volgend nummer, beginnen wij met het afdrucken van een nieuw en boeiend menkelwerk, dat voor titel draagt: Onschuldig Beticht.

Het is een zeer boeiend verhaal, en wij zijn ervan overtuigd dat het, evenals het voorgaande, in den smaak van al onze lezers zal vallen, en in de hoogste mate hun aandacht zal bevestigen.